

گروه آموزشی
بژیک

تعلیم و تربیت در اسلام

۲۵

صفحه مفید و کاربردی

نویسنده مرجع:
استاد شهید
مطهری

درسنامه
فشرده

۳H

ساعت مطالعه تخمینی

مخاطب فایل:
آزمون‌های
استخدامی

- خلاصه ویژه خطبه‌خط کتاب
- درسنامه جامع و فشرده
- آموزش دقیق نکته‌محور
- مطالب طبقه‌بندی شده

درسنامه فشرده، خلاصه و نکات مهم کتاب تعلیم و تربیت در اسلام - شهید مطهری

پرورش عقل و اهمیت آگاهی در اسلام

- ✓ تعلیم و تربیت فرآیند ساختن انسان‌هاست و از آنجا که در اسلام اصالت فرد و اجتماع همزمان محفوظ است، پیاده‌سازی هر طرحی منوط به پرورش صحیح تک‌تک افراد خواهد بود.
- ✓ موضوع دعوت اسلام به علم و تبیین خصوصیات علمی که مورد تاکید دین است، از دیرباز دغدغه اندیشمندان بزرگی همچون غزالی و فیض کاشانی بوده است.
- ✓ اسلام مکتبی با سیستم‌های حقوقی، اقتصادی و سیاسی مشخص است؛ هر مکتبی که می‌خواهد طرح‌های خاص اخلاقی و اجتماعی را پیاده کند، ناگزیر باید سیستم آموزشی خاص خود را داشته باشد.
- ✓ فرد باید هم به عنوان مقدمه ساختن اجتماع و هم به عنوان هدف مستقل ساخته شود؛ اسلام به هر دو اصالت فرد و اصالت اجتماع قائل است.

تفاوت آموزش (تعلیم) و پرورش عقل

- ✓ تعلیم صرف به معنای یاد دادن و انتقال معلومات است که در آن ذهن متعلم شبیه به انبار اطلاعات عمل کرده و نقشی کاملاً غیرفعال دارد.
- ✓ هدف واقعی معلم باید فراتر از آموزش مستقیم باشد تا بتواند نیروی تفکر مستقل و قوه ابتکار متعلم را به طور جدی فعال و زنده سازد.

کار حقیقی معلم در واقع به منزله آتشگیره دادن و برافروختن شعله‌های درونی فکر و اندیشه

دانش‌آموز است؛ فرق است بین تنوری که از بیرون داغ می‌کنید، و تنوری که در آن هیزم است و

آتشگیره می‌دهید تا با هیزم خودش بسوزد.

- ✓ بر اساس مبانی دینی، علم بر دو نوع مسموع (شنیده شده از خارج) و مطبوع (برخاسته از طبیعت و

قوه ابتکار درون) تقسیم می‌شود که علم مسموع بدون عقل مطبوع بی‌فایده است.

- ✓ امیرالمؤمنین (ع): «العلم علمان: علم مطبوع و علم مسموع؛ ولا ینفع المسموع إذا لم یکن المطبوع» – علم شنیده‌شده اگر با علم فطری همراه نباشد سود نمی‌دهد.
- ✓ نقص بزرگ سیستم آموزشی قدیم در این بود که دانش‌آموزان صرفاً متن کتاب و حواشی استاد را حفظ می‌کردند اما در تحلیل مسائل خارج از آن، از اظهار نظر ناتوان بودند.
- ✓ یک عالم با مغز جاهل کسی است که علی‌رغم انباشت اطلاعات زیاد در ذهن خود، فاقد توانایی تجزیه و تحلیل مستقل و قضاوت درباره مسائل جدید پیرامونی است.
- ✓ رشد شخصیت فکری و عقلانی جامعه مستلزم آن است که مدارس و معلمان، تمرکز اصلی خود را بر تقویت قوه تحلیل و تجزیه دانش‌آموزان قرار دهند.
- ✓ تلمذ و شاگردی طولانی‌مدت و مداوم نزد اساتید متعدد مانع تفکر مستقل می‌شود، زیرا مجال برای هضم فکری آموخته‌ها توسط ذهن باقی نمی‌گذارد.
- ✓ شیخ انصاری (یکی از مبتکرترین فقهای ۱۵۰ سال اخیر) کمتر از ۱۰ سال استاد دیده بود؛ آقای بروجردی هم کم استاد دیده بود و به همین دلیل ابتکارش از اغلب علما بیشتر بود – «مجال فکر کردن داشت».

دقت کنید: مغز انسان همانند معده است که باید ورودی‌های علمی را با آنزیم‌های فکری خود

هضم کند؛ معده‌ای که مرتب بر آن غذا تحمیل کنند فرصت هضم ندارد. لذا کسانی که معلم کمتری دیده‌اند، گاهی از ابتکار و خلاقیت بیشتری برخوردارند.

مفهوم اجتهاد واقعی

اجتهاد واقعی به معنای توانایی تطبیق اصول بر فروع و استنتاج صحیح در مواجهه با مسائل جدید و بدون سابقه ذهنی است، نه تأیید صرف نظرات دیگران.